

SAKSFREMLEGG

Økonomisk bærekraft i studieporteføljen og studieprogrammer

Saken i korte trekk

I saken gis en kortfattet orientering om forslag til modell for å følge opp økonomisk bærekraft i studieporteføljeutviklingen. Modellen støtter opp under vedtatt SEFØ modell (strategi, etterspørsel, faglig og økonomisk bærekraft) for utvikling av studieporteføljen ved Universitetet i Sørøst-Norge.

Modellen beregner økonomisk bærekraft etter de fagstrategiske prioriteringer som er foretatt for å sikre studiekvalitet og forskningsinnsats. Ved siden av å beregne økonomisk bærekraft, er det en ambisjon om at modellen også kan være et verktøy for fakultetenes arbeid med utvikling av studieporteføljen. Modellen synliggjør økonomiske konsekvenser av fagstrategiske prioriteringer, samt gir støtte til ressursberegning.

Modellen er en forenkling av virkelighet, det vil si en kompleks studieportefølje, og må brukes med forsiktighet på programnivå. Det kan være behov for nærmere analyser og vurderinger på programnivå for gjennomføring av enkelte emner. På institusjons- eller fakultetsnivå gir modellen et riktig bilde av den økonomiske bærekraften.

Endelig modell planlegges lagt fram for styret i oktober.

Saksopplysninger

Bevilgningsfinansiert utdanning utgjør USNs største økonomiske aktivitet. Antall studenter som tas opp til studieprogrammene og gjennomstrømming har dermed stor betydning for universitetets samlede økonomi. Det er avgjørende å ta opp tilstrekkelig antall studenter og at de følges opp med tilstrekkelige ressurser for å sikre gode læringsmiljøer og god studiekvalitet.

Studieprogramstrukturen, bredde og antall programmer fordelt på utdanningsnivåer, er førende for studentgruppenes størrelse, universitetets fordeling og allokering av ressurser. Så langt i studieporteføljeutviklingsprosjektet har USN arbeidet mye med å konsolidere studieporteføljen etter gjennomførte fusjoner. Sammenlignet med andre universiteter gjenstår likevel betydelige behov for konsolidering og utvikling av studieprogramstrukturen. Det vises til nedenstående aggregerte sammenligning.

	USN	UIS	UIA	OSLOMET	Avstand fra USN til beste verdi
Antall UFF pr studieprogram	3,4	4,3	3,7	5,2	-34 %
Antall professor pr masterprogram	1,6	2,7	2,8	2,6	-41 %
Andel masterprogram	30 %	39 %	35 %	27 %	-24 %
Antall studenter pr bachelorprogram	56	82	75	85	-34 %
Antall studenter pr masterprogram	40	64	53	59	-37 %

Fellesnevneren i parameterne over er «antall program». Tabellen viser at USN har færre faglige årsverk og professorer pr program enn universitetene vi har sammenlignet med. Videre at vi i snitt har vesentlig færre studenter fordelt pr program. Dette indikerer at USN må fordele ressurser på langt flere programmer på mindre studentgrupper. Dette er ressurs- og tidkrevende, og kan være en av årsakene til opplevd lite forskningstid og relativt lav forskningsproduksjon.

Styret ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN), som har ansvar for å vedta studieporteføljen, har vedtatt prinsipper for studieporteføljeutviklingen (sak 33/17, 17/04344-1) hvor det fremgår: «*Den samlede studieporteføljen ved USN skal bygge opp under universitetets hovedprofil: Universitetet skal tilby profesjonsrettede, arbeidslivsorienterte og arbeidslivsrelevante utdanninger*». Videre at det er SEFØ modellen som skal legges til grunn for videre utvikling av studieporteføljen i forhold til Strategisk betydning, Etterspørsel, Faglig og Økonomisk bærekraft (SEFØ).

Vedlagt følger forslag til modell for økonomisk bærekraft i studieporteføljeutviklingen. Modellen har som utgangspunkt: «*Det vi beslutter å gjøre, skal tilføres tilstrekkelige ressurser, for å leveres med god kvalitet*» (ref ppt presentasjonen i vedlegg 2).

I modellen legges *fagstrategiske prioriteringer* til grunn med klare føringer for ressursallokering gjennom fordeling i kjerneprogrammer og øvrige programmer, herunder med fastsettelse av kandidatsmåltallskrav. Videre tar beregningen utgangspunktet i hva studieprogrammene bør koste (finansieringskategorier), fremfor historisk kost. Satsene som er lagt til grunn er fullfinansierte og skal sikre tilstrekkelig *studiekvalitet* i programmene som tilbys. Føringerne i modellen vil hindre budsjettaldering av større profesjons- og arbeidslivsrettede utdanninger med kandidatmåltallskrav – for å opprettholde et for høyt aktivitetsnivå (for bred og stor programstruktur). Det er lagt inn styringsparametere for å se at forskningsaktiviteten er tilfredsstillende sammen med gjennomføringen av studieporteføljen. Det vises til vedlagte beskrivelse for mer detaljert beskrivelse (vedlegg 1).

Andre institusjoner

Universitetet i Stavanger (UiS) fastsetter årlig antall studieplasser beregnet innenfor universitetets økonomiske rammer og beregner en «oppfyllingsprosent», dvs antall studenter i forhold til finansierte studieplasser innenfor rammen. Nye studietilbud finansieres ved omdisponering av studieplasser dersom det ikke tildeles nye studieplasser (jfr <https://www.uis.no/om-uis/organisasjonen/universitetsstyret/sakslister-og-dokumenter/styremote-ved-universitetet-i-stavanger-31-oktober-2019-article136405-11085.html>)

Universitetet i Agder (UiA) har en tilsvarende bruk av studieplasser og gjennomfører årlig en evaluering av alle studieprogram hvor både kvantitative og kvalitative aspekter blir vurdert. UiA har ikke fastsatt spesifikke KPI som brukes i evalueringen, men styret har vedtatt at det normalt ikke skal planlegges opptak av færre enn 30 studenter på bachelornivå, og ikke færre enn 20 studenter på masternivå (jfr [file:///C:/Users/tet/Downloads/Studieportef%C3%B8lje%202020 2021.PDF](file:///C:/Users/tet/Downloads/Studieportef%C3%B8lje%202020%202021.PDF)).

OsloMet benytter SEFØ modellen og måler faglig bærekraft ved å følge opp utdanningsproduksjon, antall studenter pr faglig og vitenskapelige stillinger, samt vurderinger av karakternivå og stryk. Den økonomiske bærekraften måles ved å sammenstille inntekter og kostnader i en kalkylemodell (<https://ansatt.oslomet.no/utdanningskvalitet/kartlegging-studieportefolje>)

Flercampus

Campus inngår ikke som en dimensjon i modellen, og styrets føringer for flercampusmodellen ligger fast. Dette innebærer at fakultetenes fagstrategiske prioriteringer må samordnes på *institusjonsnivå* for å følge opp føringer for campusutviklingen – med henhold til aktivitetsnivå og vekst. Det legges således til grunn at modellen støtter oppunder en styrket faglig profilering av USNs campuser. Selv om aktivitetsnivået ligger fast pr campus, må det trolig utarbeides prosessbeskrivelser som gjør det enklere å flytte aktiviteter mellom våre campus.

Konsekvenser

Dersom modellen viser manglende økonomiske bærekraft i deler av porteføljen eller for enkeltprogram, er det henvist til videre oppfølging i henhold kvalitetssystemet. Kvalitetssystemet ivaretar i hovedsak de studieadministrative konsekvensene. Det er også viktig at øvrige konsekvenser ivaretas i en forutsigbar prosess. Dersom et program besluttet lagt ned, frigjøres personal- og andre ressurser fra det tidspunkt programmet er faset ut. Uttellingen fra resultatdelen opphører først to år senere. Dette innebærer at USN har to år på seg til å disponere de frigjorte ressursene inn i annen aktivitet som gir økonomisk uttelling. Dette kan være annen bevilgningsfinansiert virksomhet, og/eller eksterntfinansiert virksomhet. BOA og EVU gir umiddelbar økonomisk virkning. Omdisponering av personalressurser kan være krevende for organisasjonen og den enkelte, men er helt nødvendig. Alternativet ved å videreføre aktiviteter som ikke er økonomisk bærekraftig («underskudd») er verre, da det krever ressurser fra andre aktiviteter og setter press på studiekvaliteten og forskningsinnsatsen.

Prøveperiode

Dersom modellen innføres og tas i bruk, foreslås det en prøveperiode på to år. Erfaringer i prøveperioden følges opp med eventuelle korrigeringer og endringer mellom de årlige innmeldingene av forslag til studieporteføljer. Det vesentligste ved innmelding av studieportefølje for studieåret 2021/22 er å foreta de fagstrategiske prioriteringene for å prøve ut inndeling i kjerne- og øvrige programmer, samt fastsette egne kandidatsmåltallskrav. USN bør deretter gi seg tid til å følge opp eventuell manglende økonomisk bærekraft som en konsekvens av nettopp de strategiske prioriteringene.

Prosess og videre arbeid

Modellen er utarbeidet etter en prosess ledet av Økonomiavdelingen, sammen med Utdanningsavdelingen, med innspill fra en referansegruppe sammensatt fra fakultetene, i løpet av våren 2020. Deretter er forslag til modell presentert for rektors ledergruppe ved to anledninger (juni og august). Presentasjon er påbegynt i fakultetenes ledergrupper etter sommerferien (Fakultetene TNM og HH gjenstår). Utdanningsavdelingen og Økonomiavdelingen samarbeider i presentasjonene for å ivareta en helhetlig tilnærming innenfor SEFØ modellen.

Økonomiavdelingen og Utdanningsavdelingen vil arbeide videre med et endelig forslag til modell som planlegges lagt fram til styret i oktober.

Vedlegg:

1. Utkast beskrivelse av modell for økonomisk bærekraft i studieporteføljen
2. Presentasjon av modellen for ledergrupper ved USN

Petter Aasen
Rektor